

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 81/2019-51

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 13. februára 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a zo sudcov Ladislava Duditša a Libora Duľu v konaní o ústavnej sťažnosti [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom Mgr. Stanislavom Hutňanom, Kominárska 2, 4, Bratislava, vo veci namietaného porušenia práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 2 S 165/2013 a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaniach vedených pod sp. zn. 6 Sžo 161/2015, sp. zn. 2 Sžik 3/2018 a sp. zn. 2 Sžik 1/2019 takto

r o z h o d o l :

1. Právo [REDACTED], [REDACTED], podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 2 S 165/2013 a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaniach vedených pod sp. zn. 6 Sžo 161/2015, sp. zn. 2 Sžik 3/2018 a sp. zn. 2 Sžik 1/2019 porušené bolo.

2. Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Sžik 1/2019 p r i k a z u j e konať bez zbytočných priet'ahov.

3. [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], p r i z n á v a finančné zadost'učinenie v sume 1 500 € (slovom tisícpäťsto eur), ktoré mu j e p o v i n n ý zaplatiť Krajský súd v Bratislave v sume 1 000 € (slovom tisíc eur) a Najvyšší súd Slovenskej republiky v sume 500 € (slovom päťsto eur) do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Najvyšší súd Slovenskej republiky j e p o v i n n ý nahradit' [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], trovy konania v sume 346,26 € (slovom tristoštyridsaťšesť eur a dvadsaťšesť centov) na účet jeho právneho zástupcu Mgr. Stanislava Hutňana, Kominárska 2, 4, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Vo zvyšnej časti ústavnej s'ťažnosti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Stav konania pred Ústavným súdom Slovenskej republiky

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. IV. ÚS 81/2019-22 z 24. októbra 2019 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie ústavnú s'ťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „s'ťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 S 165/2013 (ďalej aj „napadnuté konanie krajského súdu“) a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaniach vedených pod sp. zn. 6 Sžo 161/2015, sp. zn. 2 Sžik 3/2018

a sp. zn. 2 Sžik 1/2019 (ďalej aj „napadnuté konania najvyššieho súdu“; spolu ďalej aj „napadnuté konania“).

II.

Vymedzenie postupu krajského súdu a najvyššieho súdu v napadnutých konaniach a sťažnostná argumentácia

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ požiadal Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) o zaslanie všetkých vyjadrení Slovenskej republiky adresovaných Európskemu súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vo veciach Ferenčíková proti Slovenskej republike a Vojtěchová proti Slovenskej republike v celom znení aj s prílohami. Ministerstvo rozhodnutím z 15. marca 2013 nesprístupnilo požadované informácie. Na základe rozkladu rozhodol minister spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej aj „minister“ alebo „žalovaný“) rozhodnutím z 23. apríla 2013 tak, že zamietol rozklad a potvrdil rozhodnutie z 15. marca 2013.

3. Dňa 25. júna 2013 sťažovateľ podal krajskému súdu žalobu o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia ministra ako žalovaného z 23. apríla 2013. Krajský súd 15. júla 2013 vyzval žalovaného na vyjadrenie k žalobe v lehote 30 dní a predloženie súvisiacich administratívnych spisov, zároveň vyzval sťažovateľa na vyjadrenie, či súhlasí s prejednaním veci bez pojednávania.

Dňa 14. augusta 2013 doručil žalovaný krajskému súdu vyjadrenie s administratívnymi spismi. Žalovaný zároveň navrhol spojenie špecifikovaných vecí vedených krajským súdom na spoločné konanie.

Dňa 2. decembra 2014 krajský súd nariadil pojednávanie na 21. január 2015.

Dňa 21. januára 2015 krajský súd rozhodol rozsudkom tak, že žalobu zamietol.

Proti rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ 26. marca 2015 odvolanie, o ktorom rozhodol najvyšší súd uznesením z 8. augusta 2017, „*teda po vyše dvoch rokoch.*“.

Dňa 24. januára 2018 nariadil krajský súd na 14. marec 2018 pojednávanie, ktoré následne odročil pre účely vyhlásenia rozsudku. Dňa 28. marca 2018 rozhodol krajský súd rozsudkom, ktorým žalobu zamietol.

Dňa 22. mája 2018 sťažovateľ podal proti rozsudku z 28. marca 2018 kasačnú sťažnosť podľa zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „SSP“).

Najvyšší súd 7. novembra 2018 vrátil krajskému súdu spis bez rozhodnutia o kasačnej sťažnosti, keďže v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Sžik 3/2018 nebolo preukázané splnenie podmienky povinného zastúpenia sťažovateľa advokátom podľa § 449 ods. 1 prvej vety SSP. Najvyšší súd nariadil krajskému súdu, aby vyzval sťažovateľa na odstránenie tejto vady a poučil ho o následkoch nesplnenia tejto podmienky. Krajskému súdu tiež nariadil, aby odstránil nezrovnalosť medzi výrokom písomného vyhotovenia napadnutého rozsudku a výrokom uvedeným v zápisnici z pojednávania na č. 1. 126 súdneho spisu týkajúcu sa rozhodnutia o návrhu na prerušenie konania krajského súdu. Sťažovateľ uvádza: „*KS BA ku dňu podania tejto sťažnosti, t. j. ani za 5 mesiacov od doručenia výzvy NS SR, neodstránil toto pochybenie, za ktoré zodpovedá.*

Z uvedených úkonov v predmetnej právnej veci sťažovateľa neboli ku dňu podania tejto sťažnosti vykonané žiadne ďalšie procesné úkony. Z vyššie uvedených skutočností teda vyplýva, že:

... Konanie pred KS BA trvalo bezmála tri roky a KS BA opäť nekonal vo veci kasačnej sťažnosti (po vrátení spisu bez rozhodnutia o kasačnej sťažnosti),

... NS SR rozhodol o podanom odvolaní až po dvoch rokoch od jeho podania.“

4. S poukazom na judikatúru ESLP a stanovisko občianskoprávneho a obchodného kolégia Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. Cpjn 206/2010 z 13. apríla 2011 (ďalej len „stanovisko Najvyššieho súdu Českej republiky“) sťažovateľ argumentuje, že „*obsah základného práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru je širší, ako obsah základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zakotveného v čl. 48 ods. 2 Ústavy SR... Z toho dôvodu sa sťažovateľ domáha primárne preskúmania toho, či konanie iniciovaného jeho žalobou zo dňa 25. 06. 2013 pred súdmi všetkých stupňov trvá neprimerane dlho bez ohľadu na výskyt prípadných prietahov, ktoré sa však tiež v konaní vyskytli.“*

5. Sťažovateľ uvádza, že je potrebné posúdiť existenciu zbytočných prietáhov a komplexne posúdiť celkovú dĺžku konania pred súdmi všetkých stupňov. V tomto smere poukazuje na rozhodnutia ESLP vo veciach Grešáková proti Slovenskej republike, Maxian a Maxianová proti Slovenskej republike, Keszeli proti Slovenskej republike a tiež na rozhodnutia ústavného súdu vychádzajúce z tejto judikatúry (I. ÚS 170/2017, III. ÚS 506/2017, III. ÚS 728/2017, I. ÚS 287/2018, III. ÚS 432/2018). Uvádza tiež, že skúmanie sa má vykonať ku dňu rozhodnutia ústavného súdu a pri prerušení konania v dôsledku súvisiacich konaní je potrebné skúmať aj tieto súvisiace konania (rozhodnutie ESLP vo veci Matoušková proti Slovenskej republike).

6. Vzhľadom na uvedené východiská *„konanie pred KS BA spolu s konaním pred NS SR tvorí jeden celok a treba ho posudzovať spoločne. Konanie iniciované sťažovateľom trvá takmer 6 rokov a k jej definitívnemu ukončeniu príde až v kasačnom konaní.“*

7. Z hľadiska skutkovej a právnej zložitosti konanie o žalobe sťažovateľa predstavuje bežnú agendu rozhodovania správnych súdov. Sťažovateľ ako účastník konania nijakým spôsobom neprispel k celkovej dĺžke konania pred krajským súdom – počas celého konania bol aktívny a spolupracoval so súdom. Podľa sťažovateľa krajský súd rozhoduje vo veci neprimerane dlho a s prietáhmi, koná neefektívne, *„pretože jeho prvý rozsudok bol Zrušený, nakoľko jeho odôvodnenie bolo nedostatočné, nejasné a zmätočné. KS BA sa nezaoberal judikatúrou na ktorú, poukázal sťažovateľ a KS BA konal tiež nedôsledne...“*. Konanie pred krajským súdom trvá tri roky – spolu s konaním najvyššieho súdu trvá celkovo šesť rokov a *«k dnešnému dňu sa NS SR ešte nedostal kompletný spis ku kasačnej sťažnosti, ktorú sťažovateľ podal 22. 05. 2018 vďaka opätovnej nečinnosti KS BA, ktorý až po 5 mesiacoch odstránil nedostatky, ktoré spôsobil. Takáto dĺžka konania je sama o sebe zjavne neprimeraná... To platí obzvlášť o súdoch v správnom súdnictve, ktoré žiadne dokazovanie vo veci nevykonávajú a ich rozhodovacia činnosť spočíva takmer výlučne „iba“ na právnom posúdení veci.»*

8. Pokiaľ ide o konanie pred najvyšším súdom – predmetné odvolacie konanie tvorí bežnú súčasť rozhodovacej agendy správnych súdov, sťažovateľ ako účastník konania

neprispeje k celkovej dĺžke konania. Napriek uvedenému najvyšší súd rozhodoval o odvolaní viac ako dva roky, teda neprimerane dlho, keďže „súdy sú pri žalobách týkajúcich sa základného práva na informácie povinné postupovať dostatočne rýchlo, pretože v opačnom prípade informácie strácajú na aktuálnosti a význame pre konkrétnych žiadateľov.“. Táto skutočnosť vyplýva aj zo záverov najvyššieho súdu v rozsudku sp. zn. 5 Sži 1/2011 z 15. decembra 2011. Dĺžka konania najvyššieho súdu bola zjavne neprimeraná, „hoci vzhľadom na zjavne dôvodné odvolacie dôvody bolo nevyhnutné oveľa rýchlejšie rozhodovanie NS SR.“. Konanie o kasačnej sťažnosti je potrebné zahrnúť do celkovej dĺžky konania o žalobe sťažovateľa.

9. Podľa sťažovateľa ústavný súd má právomoc rozhodnúť o jeho ústavnej sťažnosti, a to aj napriek tomu, že nepodal sťažnosť na prietahy v konaní podľa § 62 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorá v zmysle judikatúry ESĽP nie je účinným právnym prostriedkom nápravy.

10. Vzhľadom na uvedené sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po prijatí veci na ďalšie konanie vo veci samej nálehom takto rozhodol:

„... Základné právo (sťažovateľa)... na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru, postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod spis. zn.: 2 S/165/2013, postupom Najvyššieho súdu SR v konaní vedenom pod spis. zn.: 6 Sžo/161/2015... spis. zn.: 2 Sžik/3/2018 a... spis. zn.: 2 Sžik/1/2019, porušené bolo.

... Najvyššiemu súdu SR prikazuje v konaní vedenom pod spis. zn.: 2 Sžik/1/2019, konať v primeranej lehote a bez zbytočných prietahov.

... (Sťažovateľovi) priznáva finančné zadostučinenie vo výške 2.000,- EUR... ktoré mu je Krajský súd v Bratislave povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

... (Sťažovateľovi) priznáva finančné zadostučinenie vo výške 2.400,- EUR... ktoré mu je Najvyšší súd Slovenskej republiky povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

... (Sťažovateľovi) sa priznávajú trovy konania/právneho zastúpenia vo výške 346,26 EUR, ktoré sú Krajský súd v Bratislave a Najvyšší súd Slovenskej republiky

povinní sťažovateľovi vyplatiť spoločne a nerozdielne na účet právneho zástupcu sťažovateľa, a to do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

11. Návrh na priznanie primeraného finančného zadost'učinenia sťažovateľ odôvodňuje tým, že v dôsledku neprimerane dlhého konania pred krajským súdom a najvyšším súdom dochádza u neho *„k pocitom bezmocnosti, ako aj dlhotrvajúcim pocitom márnosti z nespravodlivosti a z nemožnosti včasného a účinného uplatnenia svojich práv v súdnom konaní, ako aj k strate viery v spravodlivosť a strate dôvery v základné princípy každého právneho štátu, akými sú napr. princíp právnej istoty.“*. Za relevantné považuje tiež to, že od ministerstva sa domáha verejne dostupných informácií a napriek tomu, že *„má právo na prístup k informáciám v zákonnej lehote do ôsmich pracovných dní, ani po šiestich rokoch od podania žiadosti o sprístupnenie informácie (15. 03. 2013) nedisponuje požadovanými dostupnými informáciami a náprava tohto stavu je... v nedohľadne...“*.

12. K výpočtu výšky primeraného finančného zadost'učinenia poukazuje sťažovateľ na stanovisko Najvyššieho súdu Českej republiky, ako aj na spôsob vyčíslenia nemajetkovej ujmy uvedený v rozhodnutí ESLP Apicella proti Taliansku z 10. novembra 2004. Tieto metódy výpočtu stanovujú určitú peňažnú sumu ako zadost'učinenie za každý rok trvania súdneho konania a primerane aj peňažnú sumu za mesiac trvania súdneho konania, prípadne aj zníženie tejto sumy v prvých dvoch rokoch konania, keď ešte nemožno dĺžku konania považovať za neprimeranú. Uvedené východiská následne sťažovateľ aplikuje vo svojej veci. Sťažovateľ tiež odkazuje na príslušnú judikatúru ústavného súdu a ESLP týkajúcu sa výšky primeraného finančného zadost'učinenia.

III.

Vyjadrenia odporcov a replika sťažovateľa

13. Na výzvu ústavného súdu sa k prijatej ústavnej sťažnosti vyjadrila podpredsedníčka najvyššieho súdu. V prípise sp. zn. KP 3/2019 z 19. decembra 2019 zhrnula argumentáciu v ústavnej sťažnosti. Následne poukázala na to, že predmetná vec bola predložená najvyššiemu súdu celkovo trikrát. Na základe odvolania sťažovateľa proti

rozsudku krajského súdu z 21. januára 2015 bola vec predložená najvyššiemu súdu 19. augusta 2015 a najvyšší súd rozhodol uznesením sp. zn. 6 Sžo 161/2015 z 8. augusta 2017 tak, že rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Následne sťažovateľ podal kasačnú sťažnosť proti rozsudku krajského súdu z 28. marca 2018. Súdny spis bol predložený najvyššiemu súdu na rozhodnutie 16. augusta 2018. Najvyšší súd listom z 25. októbra 2018 vrátil vec krajskému súdu bez rozhodnutia z dôvodu nesplnenia podmienky podľa § 449 ods. 1 SSP sťažovateľom a nesplnenia povinnosti krajského súdu podľa § 450 ods. 1 SSP, a pritom uložil krajskému súdu povinnosť vyzvať sťažovateľa na predloženie špecifikovanej plnej moci. Najvyšší súd tiež zistil nesúlad medzi výrokom písomného vyhotovenia napadnutého rozsudku krajského súdu a výrokom uvedeným v zápisnici z pojednávania týkajúci sa rozhodnutia o návrhu na prerušenie konania pred krajským súdom. Následne bol spis krajského súdu opätovne predložený najvyššiemu súdu 8. marca 2019.

14. Podpredsedníčka najvyššieho súdu následne uviedla:

„Čo sa týka dĺžky konania pred najvyšším súdom od predloženia veci na odvolacie konanie dňa 19. augusta 2015 do vydania uznesenia o zrušení rozsudku krajského súdu, k tomu uvádzam, že senátom 6 S bolo vo veci rozhodované vzhľadom na vysoký počet skôr napadnutých vecí v závislosti od dátumu predloženia na rozhodnutie najvyššiemu súdu. Ako bolo vyššie uvedené, od predloženia veci do senátu 2 S dňa 16. augusta 2018 bolo vo veci zo strany najvyššieho súdu konané, a preto nie je možné tvrdiť, že najvyšší súd je v predmetnej veci nečinný. Sťažovateľ namietal porušenie svojho práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru postupom najvyššieho súdu v napadnutom konaní sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 27. marca 2019, t. j. v čase, keď po opätovnom predložení veci najvyššiemu súdu bola vec zaradená do poradia novovybavovaných vecí. Vzhľadom na ustálenú rozhodovaciu prax najvyššieho súdu v obdobných veciach sťažovateľa možno vysloviť predpoklad vybavenia veci sp. zn. 2 Sžik/1/2019 v priebehu prvého polroka 2020.

Vzhľadom na vyššie uvedené mám za to, že postupom najvyššieho súdu v predmetnej veci nedošlo k porušeniu základného práva podľa... čl. 6 ods. 1 Dohovoru...“

15. Na výzvu ústavného súdu sa k prijatej ústavnej sťažnosti vyjadril aj predseda krajského súdu. V prípise sp. zn. 1 SprV 260/2019 zo 4. decembra 2019 odkázal na vyjadrenie zákonného sudcu v predmetnej veci. Následne v prípise uviedol doterajší priebeh napadnutého konania s dôrazom na postup krajského súdu v napadnutom konaní. Predseda krajského súdu pripustil, že v napadnutom konaní došlo k zbytočným priet'ahom z objektívnych dôvodov a trvanie napadnutého konania je „hraničiace s akceptovateľnosťou“. Zároveň však uviedol, že krajský súd ako správny súd uvedenú vec riešil v poradí, v akom mu bola doručená, „*táto vec týkajúca sa žiadosti o poskytnutie informácií, ktoré (ako sám sťažovateľ v žalobe tvrdil) sú verejne dostupné, nevykazuje zvláštny stupeň naliehavosti, pre ktorý by bolo vec žalobcu potrebné uprednostniť... priet'ahy boli spôsobené výhradne neprimeranou zaťaženosťou príslušného súdneho oddelenia ako i celého správneho kolégia Krajského súdu v Bratislave, na ktorú sudcovia tohto kolégia dlhodobo upozorňujú.*“.

16. Z chronológie napadnutého konania vyplýva, že prvé rozhodnutie krajského súdu bolo zrušené rozhodnutím najvyššieho súdu z 8. augusta 2017, po vrátení veci krajský súd konal plynule a bez priet'ahov, keďže nariadil termín pojednávania a 28. marca 2018 vo veci opäť rozhodol. Nemožno sa stotožniť s argumentáciou sťažovateľa, že po vrátení veci najvyšším súdom bez rozhodnutia krajský súd neodstránil svoje pochybenia. Najvyšší súd jednak vrátil spis bez rozhodnutia z toho dôvodu, že sťažovateľ nepripojil ku kasačnej sťažnosti náležité plnomocenstvo, teda „*sám sťažovateľ (resp. jeho právny zástupca) spôsobil svojim nedostatočným podaním predĺženie konania pred súdom.*“. K nesúladu výroku rozsudku oproti výroku vyhlásenému na pojednávaní predseda krajského súdu uviedol, že v písomne vyhotovenom rozhodnutí sa «*oproti vyhlásenému na pojednávaní uvádza, že „Krajský súd v Bratislave návrh žalobcu na prerušenie konania zamietá.“*. JUDr. Vlastimil Pavlikovský zastáva názor, že uvedený výrok je súladný so zákonom, a to aj z hľadiska dikcie ustanovenia § 138 zákona č. 162/2015 Z. z. *Správny súdny poriadok*. Vyššie uvedený výrok o procesnom návrhu žalobcu vznesenom počas súdneho konania, hoci mohol byť predmetom samostatného uznesenia, správny súd pripojil k výroku vyhlásenom na pojednávaní hľadiac tak na naplnenie zásady účelnosti, hospodárnosti (procesnej ekonomie) a rýchlosti súdneho konania. Ide o zaužívanú a bežnú súdnu prax, ktorá súdmi

vyššej inštancie nebola doposiaľ vytykaná a ktorá nie je považovaná za nesúladnú s právnymi predpismi. ...rozhodnutie o procesnom návrhu sťažovateľa bolo v rozsudku Krajského súdu v Bratislave náležite odôvodnené...».

17. Sťažovateľ vo svojom stanovisku zo 16. januára 2020 k vyjadreniam krajského súdu a najvyššieho súdu poukázal na to, že krajský súd akceptoval existenciu zbytočných prietahov. Dĺžka napadnutého konania nie je na hrane akceptovateľnosti, keďže už aj tri roky trvajúce konanie je potrebné považovať za neprimerane dlhé. Predseda krajského súdu netvrdil, že vec je skutkovo a právne zložitá, preto je uvedená skutočnosť medzi účastníkmi nesporná. Pokiaľ ide o požadované informácie, tieto sú verejne dostupné mimo územia Slovenskej republiky, „kam by musel sťažovateľ vycestovať vo svojom voľnom čase a za vlastné finančné prostriedky. Verejná dostupnosť informácií mimo územia SR však znamená, že neexistuje legitímny cieľ, ktorý žalovaný v danom prípade chráni, čo aj sám výslovne priznal na pojednávaní pred KS BA... Pri takýchto okolnostiach prípadu (verejná dostupnosť informácií mimo územia SR) mala posúdenie právnej veci sťažovateľa zjednodušať. Sťažovateľ považuje zvláštne, že KS BA túto skutočnosť uvádza, ako ospravedlnenie, že sa právnej veci sťažovateľ nemusel venovať primerane naliehavo.“. Postup krajského súdu bol neefektívny, keďže najvyšší súd opakovane vrátil vec krajskému súdu na ďalší postup.

18. Podľa sťažovateľa najvyšší súd nespochybnil dôvodnosť ústavnej sťažnosti a tiež netvrdil, že ide o skutkovo a právne zložitú vec. Aj pri izolovanom vnímaní postupu najvyššieho súdu, tento konal neprimerane dlho, keďže v konaní sp. zn. 6 Sžo 161/2015 rozhodoval viac ako dva roky, a pritom išlo o odvolacie konanie, kde sa nevykonávalo, resp. neopakovalo dokazovanie. Hoci v ďalšom konaní najvyšší súd pri izolovanom prístupe nekonal neprimerane dlho – za predpokladu, že rozhodne v prvom polroku 2020, jeho postup je potrebné hodnotiť v konaní ako celku a celková dĺžka konania je neprimeraná. Celkovo najvyšší súd vo veci konal 36 mesiacov a napadnuté konanie stále nie je skončené.

19. Ústavný súd so súhlasom oboch účastníkov podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil v tejto veci od ústneho pojednávania, keďže od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

IV.

Právomoc ústavného súdu a ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu a ESĽP

20. Podľa čl. 124 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

21. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

22. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

23. Sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti síce nenamietá porušenie základného práva na verejné prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd však v tomto kontexte konštatuje, že pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov osvojil judikatúru ESĽP k tomuto článku dohovoru a vychádza tiež zo záveru, že v obsahu práv garantovaných v čl. 48 ods. 2 ústavy a v čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

24. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy alebo práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04).

25. Ústavný súd vo svojej judikatúre (napr. IV. ÚS 22/02, III. ÚS 103/09) už uviedol, že nielen nečinnosť, ale aj nesprávna a neefektívna činnosť všeobecného súdu môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov alebo práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa dohovoru, a to v prípade, ak jeho činnosť nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovatelia na neho obrátili s návrhom, aby o ich veci rozhodol.

26. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V súlade s judikatúrou ESLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj ústavnú sťažnosť sťažovateľa.

27. Pri hodnotení toho, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, je potrebné posudzovať dĺžku konania ako celok, nie preskúmavať jednotlivé fázy konania (pozri napr. rozsudky ESLP vo veciach *Bubláková* proti Slovenskej republike

z 15. 2. 2011, Čičmanec proti Slovenskej republike z 28. 6. 2016, ako aj judikatúru ústavného súdu, napr. I. ÚS 103/2019, I. ÚS 282/2019).

V.

Posúdenie vecí ústavným súdom

28. Pokiaľ ide o kritérium, ktorým je právna a faktická zložitosť vecí, ústavný súd konštatuje, že rozhodovanie v systéme správneho súdnictva o preskúmaní zákonnosti rozhodnutia žalovaného vo veci sprístupnenia špecifikovaných informácií tvorí bežnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov. V prerokúvanej veci nie je prítomný prvok skutkovej alebo právnej zložitosti vecí.

29. Správanie sťažovateľa je druhým kritériom, ktoré sa uplatňuje pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd po zhodnotení tohto kritéria dospel k záveru, že správanie sťažovateľa neprispelo relevantným spôsobom k celkovej dĺžke napadnutého konania. Nepredloženie plnomocenstva právnomu zástupcovi na zastupovanie v konaní o kasačnej sťažnosti prispelo k predĺženiu konania, ústavný súd však zohľadnil aj to, že najvyšší súd vrátil vec aj z iného dôvodu ako chýbajúce plnomocenstvo. V uvedenej situácii mohlo ísť aj o pochybenie krajského súdu, ktorý mohol odstrániť tento nedostatok podmienky konania postupom podľa § 450 ods. 1 SSP.

30. Tretím kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v napadnutých konaniach došlo k zbytočným priet'ahom, bol postup krajského súdu a najvyššieho súdu. Z ústavnej sťažnosti a zo súdneho spisu vyplýva, že žaloba o preskúmanie rozhodnutia žalovaného bola krajskému súdu doručená 25. júna 2013. Takto v čase rozhodovania ústavného súdu napadnuté konania trvajú šesť rokov a sedem mesiacov, čo je vzhľadom na jednoduchý predmet konania už samo osebe ústavne neakceptovateľné. Celková dĺžka napadnutých konaní svedčí o neefektívnom postupe krajského súdu a najvyššieho súdu. Neefektívny postup krajského súdu spočíval aj v tom, že jeho prvé rozhodnutie vo veci bolo zrušené, ako aj v tom, že po podaní kasačnej sťažnosti bol súdny spis vrátený

bez rozhodnutia na ďalší procesný postup. V postupe krajského súdu možno identifikovať aj jedno obdobie nečinnosti v rozsahu jedného roka a štyroch mesiacov – v čase od 14. augusta 2013 do 2. decembra 2014. Najvyšší súd v predmetnej veci rozhodoval prvýkrát o odvolaní sťažovateľa proti rozhodnutiu krajského súdu – toto odvolacie konanie trvalo od 19. augusta 2015 do 8. augusta 2017, t. j. dva roky, čo je potrebné považovať za neprimerane dlhý čas.

31. Pokiaľ ide o obranu krajského súdu a najvyššieho súdu vysokým počtom nevybavených vecí – túto ústavný súd nemôže akceptovať. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na svoju judikatúru, podľa ktorej nie je možné prenášať technicko-organizačné problémy štátnych orgánov na účastníkov konania, čo platí o to viac, ak to má za následok porušenie ich základných práv alebo slobôd. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu (napr. I. ÚS 127/04) nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, nemôže byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a v konečnom dôsledku nezbavuje štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prietahy v súdnom konaní (IV. ÚS 97/04, IV. ÚS 136/03, IV. ÚS 35/06, II. ÚS 481/2017). Rovnako tak uviedol, že hoci nie všetky nástroje na vyriešenie tzv. objektívnych okolností sa nachádzajú v dispozičnej sfére vedenia súdu či konajúceho sudcu, nemožno systémové nedostatky v oblasti výkonu spravodlivosti pripisovať na ťarchu účastníkov súdneho konania (pozri napr. I. ÚS 119/03, II. ÚS 179/2013, II. ÚS 264/2013, II. ÚS 481/2017).

32. Na základe uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že krajský súd a najvyšší súd v napadnutých konaniach porušili právo sťažovateľa na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

VI. Záver

VI.1 K bodom 1, 2, 3 a 5 výrokovej časti nálezu

33. Ústavný súd na základe vykonaného posúdenia (bod V tohto odôvodnenia) dospel k záveru, že postupom krajského súdu a najvyššieho súdu v napadnutých konaniach došlo k porušeniu práva sťažovateľa podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výrokovej časti tohto nálezu).

34. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie základných práv podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

35. Ústavný súd vyhovel návrhu sťažovateľa a v zmysle čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy prikázal najvyššiemu súdu konať bez zbytočných prietáhov (bod 2 výrokovej časti tohto nálezu). Ústavný súd vychádzal zo zistenia, že v čase rozhodovania ústavného súdu najvyšší súd o kasačnej sťažnosti sťažovateľa ešte nerozhodol.

36. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

37. Podľa § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, v ústavnej sťažnosti uvedie rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

38. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva

(m. m. napr. IV. ÚS 210/04). Ústavný súd vychádzal aj z toho, že priet'ahy súdu v konaní či jeho nečinnosť predstavujú iný zásah súdu proti základným ústavne zaručeným právam (slobodám). Pritom taký zásah sám nie je výrazom (výsledkom) riadnej rozhodovacej právomoci súdu a ako taký sa vymyká obvyklému, prieskumnému či inému konaniu. Z tejto fakticity vyplýva, že porušenie práva na súdne konanie v primeranej lehote nemožno dodatočne napraviť. Možno zabrániť, aby nedošlo k ďalším priet'ahom (ústavným príkazom), ale už raz vzniknutý priet'ah odstrániť nemožno, možno len poskytnúť za porušenie tohto práva primeranú finančnú náhradu podľa čl. 127 ods. 3 ústavy (porovnaj napr. I. ÚS 282/2019).

39. Sťažovateľ sa v ústavnej sťažnosti domáhal priznania primeraného finančného zadost'učinenia v celkovej výške 4 400 € z dôvodu, že dlhotrvajúcim konaním súdov dochádza u neho *„k pocitom bezmocnosti, ako aj dlhotrvajúcim pocitom márnosti z nespravodlivosti a z nemožnosti včasného a účinného uplatnenia svojich práv...“*.

40. V prerokúvanom prípade podľa názoru ústavného súdu prichádza do úvahy priznanie finančného zadost'učinenia. Ústavný súd prihliadol na to, že v čase jeho meritórneho rozhodovania najvyšší súd vo veci kasačnej sťažnosti sťažovateľa nerozhodol, zohľadnil tiež celkovú dĺžku napadnutých konaní, obdobia nečinnosti krajského súdu a najvyššieho súdu a neefektívny postup krajského súdu. Ústavný súd však prihliadol aj na predmet konania, ktorý vzhľadom na povahu požadovaných informácií nevykazuje osobitnú naliehavosť. Sťažovateľ nepreukázal, akým spôsobom absencia požadovaných informácií zasiahla do jeho právnej a osobnej sféry. Vzhľadom na povahu požadovaných informácií nie je vylúčený ani alternatívny spôsob ich získania. Ústavný súd napokon prihliadol aj na mieru, v akej krajský súd a najvyšší súd prispeli k vzniku zbytočných priet'ahov a k doterajšej dĺžke napadnutých konaní. Na uvedenom základe ústavný súd rozhodol, že sťažovateľovi priznáva primerané finančné zadost'učinenie v sume 1 500 €, ktoré mu je krajský súd povinný zaplatiť v sume 1 000 € a najvyšší súd v sume 500 €, a to v zmysle § 135 ods. 1 zákona o ústavnom súde do 2 mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (bod 3 výrokovej časti tohto nálezu). Ústavný súd návrhu sťažovateľa na priznanie

primeraného finančného zadost'učinenia vo výške presahujúcej sumu 1 500 € nevyhovel (bod 5 výrokovej časti tohto nálezu).

VI.2 K bodom 4 a 5 výrokovej časti nálezu

41. Ústavný súd napokon rozhodol aj o náhrade trov konania s'ťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku jeho právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom.

42. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

43. Ústavný súd priznal s'ťažovateľovi úhradu trov konania v sume 346,26 € v súlade s vyhláškou Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to odmenu za 2 úkony právnej služby podľa § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky (prevzatie a príprava zastúpenia vrátane prvej porady s klientom, ústavná sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy). Ústavný súd vychádzal zo základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby za rok 2019 v sume 163,33 € (1/6 výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky) a náhrady hotových výdavkov (režijný paušál) za každý úkon právnej služby v sume 9,80 € (1/100 výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky), čo spolu predstavuje sumu 346,26 € (bod 4 výrokovej časti tohto nálezu). Ústavný súd nepriznal odmenu za úkon právnej služby – podanie zo 16. januára 2020, keďže toto podanie neobsahuje takú argumentáciu, ktorá by nebola uvedená už v ústavnej sťažnosti s'ťažovateľa. Vzhľadom na uvedené ústavný súd tento úkon nepovažoval za odôvodnený a účelne vynaložený v súvislosti s uplatňovaním práv s'ťažovateľa [§ 251 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) v spojení s § 62 zákona o ústavnom súde]. Ústavný súd vychádzal aj z toho, že o náhrade trov konania rozhoduje fakultatívne (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) a nie je viazaný návrhom (porovnaj tiež § 262 ods. 1 CSP). Vzhľadom na uvedené

skutočnosti ústavný súd návrhu sťažovateľa na priznanie náhrady trov konania vo výške presahujúcej sumu 346,26 € nevyhovel (bod 5 výrokovej časti tohto nálezu).

44. Priznanú náhradu trov konania je najvyšší súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa v lehote uvedenej v bode 4 výrokovej časti tohto nálezu (§ 135 ods. 1 zákona o ústavnom súde).

45. V zmysle § 70 ods. 1 zákona o ústavnom súde tento nález nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia poslednému z účastníkov tohto konania pred ústavným súdom.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. februára 2020

Miroslav DURÍŠ
predseda senátu